

TURUN OIKEUSAPUTOIMISTO

Aurakatu 12 A, 20100 Turku
puh. 02-2737 600, fax 02-2737 648

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto
PL 25
00023 Valtioneuvosto

OIKEUSMINISTERIÖ

26. 05. 2003

ad 17. 4. 2002

OM 013:00 / 2002

Lau

Oikeusministeriölle

Pyydettyinä lausuntona sovittelutyöryhmän mietinnöstä Turun oikeusaputoimisto esittää kunnioittavasti seuraavaa:

Sovittelutyöryhmän ehdotuksen lähtökohdat on oikein arvioitu ja sen toimenpide-ehdotukset ovat varsin kannatettavia. Julkisuus- tai ei- julkisuuskysymyksen huolellinen pohtiminen huomioon ottaen eriävissä mielipiteissä esitetyt näkökohdat on kuitenkin vielä ennen lain voimaan saattamista suoritettava.

Oikeusaputoimiston näkökulmasta kiinnostava seikka on julkisen oikeusapujärjestelmän kytkeminen osaksi sovittelujärjestelmää. Ehdotuksen mukaan julkisten oikeusavustajien käyttäminen sovittelijoina tulisi kysymykseen vain poikkeustapauksissa muun sovittelijan ollessa vaikeasti saatavissa. Näin olisi ilmeisesti harvaan asutuilla seuduilla, joissa on oikeusaputoimisto tai sen sivutoimisto tai -vastaanotto, mutta ei kärjäoikeutta. Kun oikeusaputoimistot pääsääntöisesti jo sijaitsevat samoilla paikkakunnilla kuin kärjäoikeudetkin, on kysyttävä, onko sovittelun tarvittakaan sellaisissa paikoissa, joissa siihen oikeusavustajaa ehdotuksen mukaan tarvittaisiin.

Erityisen toteuttamiskelpoinen on se ajatus, että sovittelutoiminnalla voitaisiin lapsen huoltoon ja tapaamisoikeuteen liittyvissä riidoissa saada aikaan käsittelyn yksinkertaistamista, nopeuttamista ja varmasti rahankin säästöä.

Ehdotuksessa ei ole pohdittu yksityisten avustajien antaman oikeusavun kustannuksia eikä muutoinkaan kovin tarkkaan oikeusapujärjestelmän ja sovittelujärjestelmän yhteensovittamista. Onhan selvää, että jos kyseessä on oikeudellinen asia, johon voidaan määrätä oikeusapulain nojalla yksityinenkin avustaja jutuissa, joissa ei häviöpuolella ole kuluriskiä, siitä seuraa, että sellaisia juttuja saatetaan soviteltaviksi, joita nyt ei kuluriskin vuoksi ajeta ollenkaan.

Jos näin on tarkoitettu ja tavoitellaankin lisää asioita tuomioistuimiin, on kustannuskysymystä arvioitava tarkemmin.

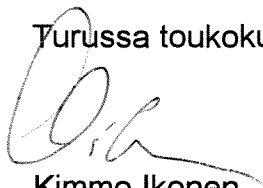
Jossain määrin epäselväksi jää, miten oikeusapua saavan asiakkaan kohdalla on tarkoitettu menetellä silloin, kun sovittelussa aiheutuu asian selvittelykuluja tai, kun osapuolten vastattavaksi tulevat yksityisen sovittelijan palkkio- ja kulut. Lienee selvää, että oikeusapua saava asiakas edelleen vapautuu näiden kustannusten maksamisesta, jolloin ne maksetaan valtion varoista. Sellaisen kustannuksen huomioon ottamista ei ehdotuksessa ole ainakaan tarkkaan mietitty.

Jos ehdotus hyväksytään, on sen taloudelliset ja henkilöstövaikutukset arvioitava tarkemmin ja varmistettava, että oikeusaputoimistoilla on riittävästi taloudellisia ja henkilöllisiä voimavaroja ehdotuksen toteuttamiseen omalta osaltaan.

Jollakin tavalla tulisi myös tarkemmin säätää siitä, millä edellytyksillä julkinen oikeusavustaja voidaan määrätä sovittelijaksi ottaen huomioon, että oikeusapuasioissa julkinen oikeusavustaja päättää yksin oikeusavun myöntämisestä. Suostumus tai ainakin kuulemismenettely tulisi olla edellytyksenä julkisen oikeusavustajan määräämiseen tähän tehtävään. Mietinnössä ei ole kiinnitetty ollenkaan huomiota siihen, että oikeusavustajan toimiessa sovittelijana, hän ei voi harjoittaa normaalia virkatoimintaansa ollenkaan ja saattaa olla pitkiäkin aikoja sidottu sovitteluun, jolloin asiakasvastaanotto siirtyy tuonemmaksi ja oikeusaputoimistojen työtilanteesta johtuen voi syntyä asioiden ruuhkautumista tai toivottua pitempiä jonotusaikoja. Turun oikeusaputoimiston alueella todennäköisesti kuitenkin on saatavissa riittävästi tuomarisovittelijoita, joten ongelma ei ehkä näy täällä.

Muilta osin mietintöön ja sen perusteella laadittuun lakiehdotukseen ei Turun oikeusaputoimistolla ole huomautettavaa.

Turussa toukokuun 23 päivänä 2003

Kimmo Ikonen
johtava julkinen oikeusavustaja